

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Георги Гаров

относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ на Евгения Генчева Михайлова по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство на тема: „Представите на хореографа за красота, реализирани в балетни и танцови творби през XIX и XX век в Европа“

Представеният дисертационен труд на Евгения Генчева Михайлова на тема **„Представите на хореографа за красота, реализирани в балетни и танцови творби през XIX и XX век в Европа“** представлява значимо и задълбочено изследване в областта на хореографията. Работата е резултат от целенасочени усилия и показва сериозна научна подготовка на докторантката.

1. Актуалност и значимост на темата

Темата на дисертацията е изключително актуална и има голяма научна и практическа значимост. Както е посочено в увода, въпросът за красотата е вечен и многопластов, но целенасоченото му изследване в контекста на промените в хореографията през XIX и XX век запълва съществена празнина в съвременната научна литература. Анализът на начина, по който танцовото изкуство отразява и формира социалните и естетическите норми през ключови исторически периоди, е от съществено значение за разбирането на еволюцията на балета като културен феномен.

2. Цел, задачи, обект и предмет на изследването

Целта на дисертацията – да се съпоставят промените в представата за красотата в хореографията, използвайки еталонни образци от XIX и XX век – е ясно дефинирана и амбициозна. Поставените **задачи** са конкретни, измерими и изчерпателни:

- Анализ на хореографски образци с оглед представянето на красивото.

- Съпоставка на представите за красота през двата века.
- Търсене на взаимодействия с други изкуства.
- Идентифициране на исторически събития, повлияли на тези промени.

Обектът на изследването – еталонни хореографии в Европа през XIX и XX век, фокусирани върху балети като „Жизел“, „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“ и „Лешникотрошачката“ – е адекватно избран и осигурява солидна емпирична база. **Предметът** – промяната в представите за красота през вековете – е ясно разграничен и позволява фокусиран анализ.

Изследователските въпроси, зададени от докторантката в увода, са прецизни и водят към цялостно разкриване на темата, обхващайки както характеристиките на женската красота в XIX век, така и влиянието на модернизма и нововъведенията в хореографията през XX век, включително новите форми, стилове, теми и сюжети.

3. Авторова теза и хипотеза

Авторовата теза, че **представите на твореца за красота, които се променят през вековете, от своя страна променят и вкуса на публиката**, е оригинална и поставя ново концептуално ниво на обсъждане. Хипотезата, че **всеки творец желае да възприеме и отрази наново красотата, която изкуството изконно носи**, е силно концептуално ядро, което ръководи цялото изследване и осигурява неговата вътрешна логика и последователност. Тази постановка дава нов поглед върху динамиката между творец, публика и естетически идеал.

4. Методология на изследването

Избраната методология е адекватна на спецификата на изследването и включва **структурен, сравнително-аналитичен, емпиричен и исторически метод**. Комбинацията от тези методи позволява всеобхватен и задълбочен анализ:

- **Историческият метод** проследява събития и взаимодействия между изкуствата, които са повлияли на представите за красота.

- **Сравнително-аналитичният метод** е широко приложен за съпоставка на представите през XIX и XX век, идентифицирайки сходства и различия.

- **Емпиричните методи** (проучване на видео и текстови източници, преглед на научна литература) осигуряват необходимата фактологическа основа. Методологията е описана ясно и обосновано, което показва способността на докторантката да прилага подходящи научни подходи.

5. Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертацията е логически структурирана в Увод, четири глави и Заключение, което позволява последователно разгръщане на поставената тема:

- **Уводът** въвежда в проблематиката, обосновава актуалността, дефинира изследователския проблем, цел, задачи, обект и предмет, и представя авторвата теза и хипотеза.

- **Първа глава („Красотата като естетическа норма и цел в изкуството от античността до XX век“)** е солидна теоретична основа. Тя проследява еволюцията на понятието за красота от Античността до XX век, разглеждайки философски и естетически концепции през различните епохи (Средновековие, Ренесанс, Барок, Класицизъм, Просвещение, Романтизъм). Обсъжда се и опозицията между красиво и грозно, което е важно за разбирането на динамиката на естетическите възприятия. Акцентът върху калокагатията и ролята на изкуството за възпитание и хармонизиране на индивида показва дълбоко разбиране на културно-историческия контекст.

- **Втора глава („Танцът като сакрално изживяване и като светско изкуство“)** изследва многообразните проявления на танца. Проследява се неговото развитие от сакрални обреди до сценично изкуство. Главата задълбочено анализира присъствието на танца в изобразителното изкуство (древен Египет, Гърция, изображения на ангели, творчеството на Едгар Дега), както и в музикално-сценичните жанрове като опера, оперета и мюзикъл. Подчертана е трансформацията на балетните сцени от декоративни към драматургично значими, особено в мюзикъла, където танцът става основно изразно средство за емоционалните състояния на героите.

- **Трета глава („Представите за красота в балетите от XIX век“)** се фокусира върху Романтизма и класическия балет. Анализът на „Жизел“, „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“ и „Лешникотрошачката“ като еталонни образци е отличен. Докторантката умело представя възприемането на жената като неземна, нереална и въздушна, проследявайки развитието на класическия танц и неговите стандарти. Подчертава се връзката между образа на балерината от Романтизма (силфиди, вилиси, феи) и по-ранни религиозни и митологични представи, което е ценен принос.

- **Четвърта глава („Представите за красота в балетите от XX век“)** разглежда радикални промени в естетиката. Тя започва с преглед на експериментите на Айседора Дънкан, Лои Фулър, Рудолф Лабан и Мери Вигман, както и приноса на Руската балетна школа. Особено стойностен е анализът на съвременните прочити на класически балети от хореографи като Матс Ек и Матю Борн, които променят представите за женските и мъжките персонажи, правейки ги по-земни и реалистични. Разглежда се и влиянието на киното върху съвременното балетно изкуство.

6. Приноси на дисертационния труд

От представеното съдържание и разгърнатия текст на дисертацията могат да се открият следните **основни приноси**:

- **Монографично изследване:** Дисертацията е първият цялостен и систематичен монографичен труд, посветен на промените в представите за красота конкретно в хореографията през XIX и XX век в Европа. Това запълва съществена празнина в българската и международна научна литература.

- **Интердисциплинарен подход:** Работата успешно интегрира философски, естетически, исторически и изкуствоведски анализи, разглеждайки темата за красотата не само в хореографията, но и в контекста на изобразителното изкуство, операта, оперетата и мюзикъла.

- **Дълбочинен анализ на еталонни балети:** Предлага се задълбочен и детайлен анализ на ключови балетни творби като „Жизел“, „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“ и „Лешникотрошачката“, както в техните класически

версии, така и в съвременни интерпретации, разкривайки еволюцията на естетическите норми.

- **Концептуализация на "вътрешната красота":** Дисертацията успешно развива идеята за прехода от външна към вътрешна красота в танца, свързвайки я с философските течения на Романтизма и по-късните модерни интерпретации.

- **Идентифициране на исторически влияния:** Убедително се доказва как големи исторически събития и културни тенденции са повлияли върху промените в представите за красота в танцовото изкуство.

- **Нов поглед върху мъжкия персонаж:** Анализът на трансформацията на мъжкия персонаж в балетите на XX век, който конкурира жената по емоционалност и възвишеност, представлява оригинален и ценен принос.

7. Език и стил на изложението

Езикът и стилът на дисертацията са научни, прецизни и ясни. Изложението е последователно и логично, което улеснява възприемането на сложната материя. Докторантката борава уверено с научния апарат и терминология.

Заклучение

Дисертационният труд на Евгения Генчева Михайлова е сериозно научно изследване, което демонстрира задълбочени познания в областта на хореографията и изкуствознанието. Докторантката е постигнала поставените цели и задачи, предлагайки оригинални и значими приноси към науката.

На базата на цялостния преглед на дисертационния труд и убедителността на изложените аргументи, считам, че Евгения Генчева Михайлова притежава необходимите научни и изследователски качества.

Предлагам на Научното жури да присъди на Евгения Генчева Михайлова образователна и научна степен „ДОКТОР“ в професионално направление 8.3. Изкуствознание.

Благоевград

10.06.2025 г.

доц. д-р Георги Гаров

OPINION

By Assoc. Prof. Dr. Georgi Garov

regarding the dissertation for the award of the educational and scientific degree "DOCTOR" to Evgeniya Gencheva Mihaylova in the professional field 8.3. Musical and dance art on the topic: "The choreographer's ideas of beauty, realized in ballet and dance works in the 19th and 20th centuries in Europe"

The presented dissertation work by Evgeniya Gencheva Mihaylova on the topic "The choreographer's ideas of beauty, realized in ballet and dance works in the 19th and 20th centuries in Europe" represents a significant and in-depth study in the field of choreography. The work is the result of purposeful efforts and shows serious scientific preparation of the doctoral student.

1. Relevance and significance of the topic

The topic of the dissertation is extremely relevant and has great scientific and practical significance. As stated in the introduction, the question of beauty is eternal and multifaceted, but its purposeful study in the context of changes in choreography in the 19th and 20th centuries fills a significant gap in the contemporary scientific literature. The analysis of the way in which dance art reflects and shapes social and aesthetic norms during key historical periods is essential for understanding the evolution of ballet as a cultural phenomenon.

2. Aim, tasks, object and subject of the study

The aim of the dissertation – to compare the changes in the notion of beauty in choreography, using reference models from the 19th and 20th centuries – is clearly defined and ambitious. The tasks set are specific, measurable and comprehensive:

- Analysis of choreographic models with a view to the representation of beauty.
- Comparison of notions of beauty in both centuries.
- Search for interactions with other arts.
- Identification of historical events that influenced these changes.

The object of the study – reference choreographies in Europe in the 19th and 20th centuries, focused on ballets such as Giselle, Swan Lake, Sleeping Beauty and The Nutcracker – is adequately chosen and provides a solid empirical basis. The subject – the change in the notions of beauty over the centuries – is clearly delineated and allows for focused analysis.

The research questions posed by the doctoral student in the introduction are precise and lead to a comprehensive disclosure of the topic, covering both the characteristics of female beauty in the 19th century and the influence of modernism and innovations in choreography in the 20th century, including new forms, styles, themes and plots.

3. Author's thesis and hypothesis

The author's thesis that the creator's notions of beauty, which change over the centuries, in turn change the taste of the audience, is original and sets a new conceptual level of discussion. The hypothesis that every artist wishes to perceive and reflect anew the beauty that art inherently carries is a strong conceptual core that guides the entire study and ensures its internal logic and consistency. This setting provides a new perspective on the dynamics between artist, audience and aesthetic ideal.

4. Research Methodology

The chosen methodology is adequate to the specifics of the study and includes a structural, comparative-analytical, empirical and historical method. The combination of these methods allows for a comprehensive and in-depth analysis:

- The historical method traces events and interactions between the arts that have influenced the notions of beauty.
- The comparative-analytical method has been widely applied to compare notions in the 19th and 20th centuries, identifying similarities and differences.
- Empirical methods (study of video and text sources, review of scientific literature) provide the necessary factual basis. The methodology is described clearly and justified, which demonstrates the doctoral student's ability to apply appropriate scientific approaches

5. Structure and content of the dissertation

The dissertation is logically structured in an Introduction, four chapters and a Conclusion, which allows for a consistent development of the topic:

- The Introduction introduces the problem, justifies the relevance, defines the research problem, goal, tasks, object and subject, and presents the author's thesis and hypothesis.
- The first chapter ("Beauty as an aesthetic norm and goal in art from antiquity to the 20th century") is a solid theoretical foundation. It traces the evolution of the concept of beauty from antiquity to the 20th century, examining philosophical and aesthetic concepts throughout the different eras (Middle Ages, Renaissance, Baroque, Classicism, Enlightenment, Romanticism). The opposition between beautiful and ugly is also discussed, which is important for understanding the dynamics of aesthetic perceptions. The emphasis on *kalokagaty* and the role of art in educating and harmonizing the individual shows a deep understanding of the cultural and historical context.
- Chapter Two ("Dance as a Sacred Experience and as a Secular Art") explores the diverse manifestations of dance. Its development from sacred rites to performing arts is traced. The chapter thoroughly analyzes the presence of dance in the visual arts (ancient Egypt, Greece, images of angels, the work of Edgar Degas), as well as in musical and stage genres such as opera, operetta and musical. The transformation of ballet scenes from decorative to dramatically significant is emphasized, especially in musicals, where dance becomes the main means of expressing the emotional states of the characters.
- Chapter Three ("Ideas of Beauty in 19th-Century Ballets") focuses on Romanticism and classical ballet. The analysis of "Giselle", "Swan Lake", "Sleeping Beauty" and "The

Nutcracker” as reference models is excellent. The doctoral student skillfully presents the perception of women as unearthly, unreal and aerial, tracing the development of classical dance and its standards. The connection between the image of the ballerina from Romanticism (sylphs, fairies, fairies) and earlier religious and mythological representations is emphasized, which is a valuable contribution.

- Chapter Four (“Ideas of Beauty in 20th-Century Ballets”) examines radical changes in aesthetics. It begins with a review of the experiments of Isadora Duncan, Loy Fuller, Rudolf Laban, and Mary Wigman, as well as the contribution of the Russian Ballet School. Of particular value is the analysis of contemporary readings of classical ballets by choreographers such as Mats Ek and Matthew Born, who change the ideas of female and male characters, making them more earthly and realistic. The influence of cinema on contemporary ballet art is also examined.

6. Contributions of the dissertation

From the presented content and the developed text of the dissertation, the following main contributions can be highlighted:

- Monographic study: The dissertation is the first comprehensive and systematic monographic work dedicated to the changes in the ideas of beauty specifically in choreography in the 19th and 20th centuries in Europe. This fills a significant gap in the Bulgarian and international scientific literature.
- Interdisciplinary approach: The work successfully integrates philosophical, aesthetic, historical and art history analyses, examining the theme of beauty not only in choreography, but also in the context of fine arts, opera, operetta and musicals.
- In-depth analysis of benchmark ballets: A thorough and detailed analysis of key ballet works such as Giselle, Swan Lake, The Sleeping Beauty and The Nutcracker is offered, both in their classical versions and in contemporary interpretations, revealing the evolution of aesthetic norms.
- Conceptualization of "inner beauty": The dissertation successfully develops the idea of the transition from external to internal beauty in dance, connecting it with the philosophical trends of Romanticism and later modern interpretations.
- Identification of historical influences: It is convincingly demonstrated how major historical events and cultural trends have influenced changes in the notions of beauty in dance art.
- A new look at the male character: The analysis of the transformation of the male character in the ballets of the 20th century, which rivals the woman in emotionality and sublimity, represents an original and valuable contribution.

7. Language and style of the presentation

The language and style of the dissertation are scientific, precise and clear. The presentation is consistent and logical, which facilitates the perception of the complex material. The doctoral student confidently handles the scientific apparatus and terminology.

Conclusion

The dissertation work of Evgeniya Gencheva Mihaylova is a serious scientific study that demonstrates in-depth knowledge in the field of choreography and art history. The doctoral student has achieved the set goals and objectives, offering original and significant contributions to science.

Based on the overall review of the dissertation work and the persuasiveness of the presented arguments, I believe that Evgeniya Gencheva Mihaylova possesses the necessary scientific and research qualities.

I propose to the Scientific Jury to award Evgeniya Gencheva Mihaylova the educational and scientific degree "DOCTOR" in the professional field 8.3. Art History.

Blagoevgrad

Assoc. Prof. Dr. Georgi Garov

10.06.2025